

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Posam. štev. 1 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Frau Radešček, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje.

Našim naročnikom in prijateljem

Pretehtavali smo prav vse možnosti in ovire, kako bi ustregli kočevskim, pa tudi vsem tistim Slovincem, ki prebivajo med tujerodnim življenjem, da bi jim naš list bil vsem tedensko glasilo. Toda kruta stvarnost je močnejša od naših želja, od požrtvovalnosti in idealizma. Tako bo list kakor doslej tudi poslej moral izhajati le trikrat mesečno, dokler se razmere ne izboljšajo in se krog naročnikov dvigne in morebitne podpore ustalijo. Ne le stvarne potrebe, marveč tudi vzajemna požrtvovalnost izdajateljstva, uredništva in bralcev zahtevajo, da se „Kočevski Slovenec“ trdno zakorenini. Zato smo se odločili, da si s težkim srcem, izdajati list za letno naročnino 30 din. Zato pa bomo, ko nam bo količnik mogoče in se število naročnikov pomnoži, izdajali list v določenih dneh na 6 straneh ter tako postopno prešli na tedensko izhajanje.

Še bolj kakor doslej pa bomo pazili posihdob, da naročniki točno vnaprej odrajtujejo naročnino, zakaj največji škodljivec je tisti, ki list prejema pa ga ne plača.

Če kdo od kočevskih Slovencev ne zmore cele naročnine, naj zaprosi Slovensko Stražo v Kočevju, ki bo upoštevala njegove razmere in po možnosti svojih sredstev — plačala zanj del celoletne naročnine. V nobenem primeru pa list ne sme

trpeti škodel! In če kdo prejema list pa ga ne namerava plačati, sporočite nam! Zakaj dogajalo se je doslej celo to, da so nekateri prejeli celo po dva, tri izvode, ne da bi bili plačali vsaj eno naročnino.

Prosimo, da nam ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki in prijatelji! Kdor naročnine za to leto še ni plačal, naj to stori takoj in nam hkrati nakaže po priloženi položnici vsaj del naročnine tudi za prihodnje leto.

Položnice smo priložili celi današnji nakladi s prošnjo, naj tudi tisti, ki imajo del naročnine za prihodnje leto že plačan, upoštevajo povišek in nam razliko pošljejo, hkrati pa naj po možnosti nakažejo vsaj skromno podporo.

Vsem pa veljaj naš klic: zvestoba za zvestobo! Le z redno plačujočimi naročniki more list uspevati in vršiti svoje vzvišeno poslanstvo! In takih nam pridobivajte!

Od naših prijateljev smo prejeli že lepo število novih naročnikov. Nekdo nam je prinesel kar dvajset naslovov. Pripomijamo, da nagrado dobe le tisti, če bodo naročniki, ki jih je poslal, naročnino plačali vsaj v teku prvega meseca prihodnjega leta.

Z božjo pomočjo gremo torej na novo delo za Boga in narod!

Vsem naročnikom in prijateljem želimo blagoslovljene božične praznike in prihodnjim uspehov polno novo leto!

Izdajateljstvo in uprava
„Kočevskega Slovenca“.

Glejte, Gospod prihaja...

V nas, krog nas in vsa narava diha praznično nastrojstvo, božični mir, nebeško spokojstvo... Zasnežena pokrajina, zvonjenje iz cerkva in Jezuščkova mila toplota v dušah, kakor iz onostranstva, kliče: „Gospod prihaja...“ In tisti dan, glejte, bo velika svetloba naznanjala svetu, da se je rodil — Odrešenik!

Božič! Čas radostnega dopolnjenja, ko je „Beseda meso postala in med nami prebivala“! Čas, ko so prošnje vse bolj goreče, ko so trpki vzdihji vse globlji, ko so solze vse bolj grenke — toda tudi vsak košček kruha je vse slajši in večji in izdatnejši, vsak drobček sreče neizmerno bogastvo in vsaka topla beseda po Jezuščku tako nežno božajoča! Kako lepa je šele slovenska beseda v tihih božičnih noči med tistim našim ljudstvom, ki živi med tujerodci! Dajmo, da bomo v imenu Jezusovem vsi, ki po slovensko mislimo, po slovensko govorimo, po slovensko čutimo, — vedno tudi po slovensko delali! Ustvarimo — in to menda poslej ne bo tako težko — v vseh slovenskih srcih, strujah in taborih enotno gledanje na usodo kočevskih Slovencev. Ne žrtvuimo jih spet in spet trenutku teh in teh razlogov! Dajmo jim trdno oporo v njihovem boju za narodove pravice! Imejmo vendar pred očmi polno celoto, in naj ne odloča o njih le ta ali ona navidezna korist, le to ali ono omizje, ki jim je zdaj bolj zdaj manj naklonjeno!

Oh, ko bi mi bilo dano, da bi mogel z mehko božično poezijo pričarati polno doživetje vsem našim bralcem ob očarljivi svetlobi milosti in ljubezni, ki objema božje Detece v jaselcah! Naj bi blagoslov Njega,

ki je Pot, Resnica in Življenje, tudi najzkrknenejšim srcem narodnih odpadnikov in izkoreninjenec dal spoznati ob Njem slovenski narod, slovensko domovinsko ljubezen, in bi tako v Bogu in svojemu narodu zasidrani spet narodno vzživel z Jezuščkom v — zedinjeni Sloveniji!

Slovenstvo se je usoglasilo v enoten utrip in pripravilo pot Gospodu, ki prihaja, da bo letošnji božič prav posebno blagodejno povzdignil slovenska srca in bo velika svetloba napolnila slehernega, da se bo odvrnil od mračnega in zlotovnega odpadništva in nacionalizma nazaj k slovenski narodni zavesti in jugoslovanski državnosti, da bomo iz polne duše zapeli: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!“

Kaj nam govore številke?

Pravkaršnje volitve v državno zbornico so odgrnile slovensko dušo. Že nekaj let se je vsa Slovenija živo pripravljala na dan 11. decembra. Vzvalcvili so se celo najbolj skriti kotički gorskih naselij.

V Sloveniji smo imeli doslej to nesrečo, da je bila v ozadju vedno pripravljena garnitura, ki so jo podpirala samozvana nacionalna društva. Ta garnitura, že davno izkoreninjena iz naroda, si je umetno in tudi z grobo silo nadevala „pravico“, govoriti in nastopati v imenu slovenstva, ki ga je tajila in v njegovem razvoju vsepovsod ovirala. Tisti, ki so se v Belgradu dokopali oblasti v imenu obrambe države in „jugoslovenske nacije“, so v teh izkoreninjenih imeli zveste oprode.

Pravi, resnični poborniki slovenstva in poštenu jugoslovanski državljanji ali sploh niso mogli do besede ali pa so bili pre-

ganjani, izgnani iz domovine, odrivani in zaprti.

Toda vsak narod ima samo eno narodnost in ta narodnost je samo njegova in nikogar drugega, najmanj pa da bi narod bil kupčijsko blago! Zato je bilo treba, da Slovenci to svojo eno, nedeljivo narodnost zaupajo v varstvo le enem enotnemu zastopstvu. Zakaj narod, velik ali majhen, je vedno zmagovit v svojih upravičenih težnjah, dokler vodi svoj boj v zmislu poslanstva, ki mu ga je po božjih zakonih namenila usoda. Z narodnostjo stoji in pade narod kot njen nosilec!

In 11. decembra je belomodrordeče zarezala zmaga slovenstva v imenu dr. Korošca, preizkušnega voditelja naroda, ki je končno našel sebe in s svojimi glasovi zagrnil izdajalsko garnituro, stoječo v tujih službah.

Enotno zastopstvo je bilo izvoljeno na temelju starih in večno veljavnih načel prejšnje SLS, medtem ko je JRZ le srečna organizacijska oblika za jugoslovansko skupnost.

Drugo, kar je vredno posebnega poudarka, je, da se je hrvatsko na svojem strnjemem narodnem področju tudi pri teh volitvah okrepilo z dejanskim uveljavljenjem hrvatske narodne individualnosti. Kdor bi to dejstvo tajil, bi škodoval nepopravljivo — sebi. Število aritmetične volilne tehnike je brez pomena, ker izza teh številki stoji prav taka enotna volja Hrvatov, kakor stoji izza dr. Korošca vsa Slovenija.

Srbstvo v dr. Stojadinovičevem taboru s svojo zmago na svojem področju računa s temi dejstvi. Ne z majorizacijo, marveč s poštenim sporazumom vseh treh narodov se bo dala uresničiti taka državna oblika, ki bo v popolnem soglasju z načeli narodne enakopravnosti za vsa področja državne uprave.

Doslej se je skozi rožnato naličnico „jugoslovenskega nacionalizma“ rezala grda hegemonistična spaka velikosrbske ideje, da še danes strašijo po naših uradih razni „srezi“ in „porezi“. Stojadinovič je pomešel z velikosrbijanci tako z odkritimi (Aca Stanojevič, Laza Marković, Miša Trifunović) kakor z zajugosloveniziranimi (Živković, Davidović, Ljotić).

Hrvatje bodo morali računati s tem, da so obležale na volilnem bojišču vse tiste struje, ki so hote ali nehote podpirale obe tako ostro si nasprotujoči in tako pogubni skrajnosti — centralizem in federalizem.

Imena dr. Stojadinovič, dr. Korošec in dr. Spaho ter zgovorni rezultati volitev jamčijo, da Hrvatje ne bodo imeli poslej več vzroka, boriti se proti centralizmu Belgrada s federalizmom Zagreba.

Bilo je menda leta 1922., ko je dr. Korošec na nekem shodu na Vrhniki izjavil nekako takole: „Jugoslavija ne bo ne centralistična ne federalistična, ampak bo njena oblika taka, ki bo jamčila svoboden razvoj vsem trem jugoslovanskim narodom, Slovincem, Hrvatom in Srbom, in zagotovila vsem tem narodom popolno politično,

Naročite pravočasno „Koč. Slovenca“ in plačajte naročnino! Poseben uredniški odbor si bo prizadeval, da list kar najbolj vsebinsko izpopolni. Že zdaj vzbuja veliko zanimanje listek „Z belim orlom“, ki ga bo priobčeval naš urednik v „Koč. Slovencu“, ki je kot časnikar in vojni prostovoljec preživel obe balkanski vojski in svetovno vojsko v Srbiji, odnosno na Krfu, v Solunu, v Rimu in na Korziki

finančno, kulturno in gospodarsko enakopravnost in samostojnost v okviru skupne jugoslovanske države.“

Za nas, kočevske Slovence, je govor volilnih številčk še posebno izrazit. Samouprava Slovenije bo mogla z vso določnostjo pravično poseči v narodnostni problem. Številke v kočevskem okraju kažejo, da Nemci po večini niso volili, in še od tistih, ki so volili, je dobra polovica glasovala za opozicijo, da organ kočevskih Nemcev po pravici toži o nediscipliniranosti njihovih ljudi. Iz tega se vidi, kako brez pomena je bilo, računati na te nezanesljive volilce.

Slovenci na Kočevskem smo storili svojo dolžnost in dokazali, da izvolitev našega poslanca ne zavisi od nemških glasov. O kakem videzu nemške narodne posesti na Kočevskem poslej ne more biti niti govora.

Prosimo Gospoda!

Menda povsod v svetu je manjši ali večji odpor v ljudstvu proti Judom. V judovstvu je nekaj, kar ga odbija in osamuje. Je to teokratska narodnost, namreč narodnost, ki ji talmud (judovsko sv. pismo) določa namen, obseg, sredstva in smer. V marsičem so Judje podobni ciganom, ki tudi nimajo nikjer svojega stalnega domovanja in so vendar povsod doma.

Judovstvo je nekaj tako samobitnega in čisto svojskega, da so se ob njem doslej razbile že vse učene teorije sociologov in modroslovcev. Že dvatisoč let je judovstvo vprav po svoji duhovnosti še vedno močno in trdno, dasi je razbito v drobce po vsem svetu. Njih ne bo uničila nobena snovna sila, pač pa Judom izborna služi snovnost, da z njo uničujejo tiste, ki so zapustili varno streho duhovnosti. Ta dejstva bi morala izmodriti zlasti izobraženstvo, da je le v Bogu in duhovnosti vir življenja, snovnost pa je samo pripomoček, ki je le toliko dober, kolikor z njim človek, po svoji duhovnosti moder, previdno ravna. Snovnost je ogenj, ki je v njem dobro in zlo.

Judovska duhovnost je kljub navzvenšnji snovnosti ostala nedotaknjena in nezmaterializirana. Za vse svoje postopke skušajo Judje najti opravičila v talmudu. Talmud sam pa je v tisočletjih preživel toliko sprememb, da bo sčasoma prav dobro rabil antikristu v njegovem pogubnem delovanju.

Judje so nekoč pričakovali osebnega mesijo, ki bo kot božji namestnik zavladal Judom in po njih vsemu svetu. Kristus jih je razočaral in ga niso hoteli priznati, ker se ni polakomnil posvetne krone in žezla, ampak je in ostane Kralj nad kralji in v duhovnem kraljestvu.

Ko so Judje sprevideli, da po njihovi zamisli osebnega mesije nikoli ne bo, so si ustvarili idejnega mesijo. Toda tudi idejni mesija je brez moči, zakaj Judje nimajo ne

skupnega jezika ne skupne omike ne skupne domovine ne skupne judovske cerkve, da, niti ne skupnega cerkvenega poglavarja. Torej nimajo prav nobenega skupnostnega znaka za narodnost in pleme. Vsa njihova narodnost je neka teokratska narodnost, nekaj, kar jih samo duhovno spaja v neko nedoločljivo celoto in skupnost. Nezmisljivo je določati po krvi judovski rod, ko vendar nimajo prav nobene točne značilnosti. Saj imamo popolnoma nemški tip Judov, pa potem španski, ruski, ameriški, vzhodnjaški in celo črnici so, zlasti med Abesinci. Kdo naj tu točno določi Juda po krvi in arijevstvu, zlasti če odmislimo vero, ki tudi ni enotna! Kdo bi si upal trditi, da imajo današnji Judje vsaj še kapljico tiste krvi svojih prednikov pred dvema tisoč leti! Poglejmo samo Arabce, ki so vendar Judje, pa se tako uporno bore proti Judom v Palestini!

V Italiji je judovstvo popolnoma vitalizirano, družabno ponješano in Judje tam morda bolj kakor kjerkoli zginjajo v katolištvu. V Rusiji so bili Judje pred vojno na enaki družabni in gospodarski lestvici kakor pravoslavni muziki. Kje je v svetu več revščine in bede, kakor je v zloglasnem londonskem judovskem okraju!

In če bi živel v kakem narodu en sam Jud, bi vprav ta Jud bil vprašanje zase.

Odkod torej ta strašni antisemitizem, to protijudovstvo, ta odpor proti judovstvu? Krščanstvo nas uči, nikogar ne sovražiti! In vendar v najbolj skritem kotičku še tako pobožne krščanske duše je nekaj protijudovskega, kar se ne da ne označiti ne opisati ne utajiti.

Sredi minulega stoletja je v Belgradu prevladoval grški živelj. Vsi imovitejši ljudje so bili Grki. Odtod je še danes srbsčina prepolna grških besed, zlasti so ostale označbe za pojme, ki dokazujejo socialno odvisnost Srbov od Grkov, kakor n. pr. „kirija“ (najemnina, ki se plačuje „gospodu“, t. j. gospodarju hiše, ker so Grki bili lastniki stanovanjskih hiš). Za časa preganjanja Judov v Španiji so se španski Judje naselili po Srbiji, zlasti v Belgradu, iztisnili Grke iz trgovine, se posrbili in tako okrepili srbski živelj v prestolnici. Jud se je prilagodil srbstvu, Grk pa je ostal Grk.

Judovski problem je v svoji biti — brez duhovnosti — nerešljiv. Tudi z ustanovitvijo samostojne judovske države v Palestini se judovsko vprašanje ne bi približalo svoji rešitvi.

Kar Jude najbolj odtuja družbi, je to, da so vprav Judje pospeševalji mednarodnosti kapitala, dela in človečnosti (humanizma) z vsemi snovnostnimi idejami. V judovskih rokah je večina svetovnega tiska, ki je sedma velesila na svetu; denarstvo vsega sveta se giblje po judovskem taktu; industrija in trgovina bi se brez judovstva težko vzdržali. Prostožidarstvo, rotary-klubstvo, svobodomiselstvo, komunizem i. p. imajo spočetek ali vsaj pospeševalje pri

Judih. Zlasti imajo judovsko znamko vse mednarodne ideje.

Četudi bi torej iztrebili vse Jude s sveta, bi judovsko vprašanje le še ostalo nerešeno. Zakaj tisti, ki bodo nasledili Jude, se ne bodo otresli judovskega duha, ampak ga bodo le še bolj utrjevali, ker jih nihče ne bo več oviral, ker proti naslednikom ne bo odpora.

Roko na srce: ali ni v marsikaterem nejudovskem podjetju več judovskega duha, kakor pa pri pravovernem Judu?

Ves problem judovstva je v duhovnosti, ki edina spaja vso to teokratsko narodnost v svetovni skupek. Z izhodišča duhovnosti pa leži prav za prav ves ta problem v nadnaravnem, odkoder se je pojavil. Dokler ne bo zmita Odrešenikova kri z judovstva, ne bo konec judovskega vprašanja. Kakor da še danes zveni krik veseljne Judeje: „Križaj gal! Njegova kri naj pride na nas in na naše sinove!“

Le poglejte v Rusijo, s kako satansko nasladijo vprav judovski brezbožniki preganjajo Kristusa in njegovo cerkev. In razni krščeni in nekrščeni Rosenbergi in Kanangeruchi v raznih državah se celo s protijudovsko zastavo zahrbtno in odkrito zaganjajo v Kristusovo učenje in cerkev. Strahovita kletev jih goni v obup proti Tistemu, ki so ga nekdanj križali.

Le eno je, kar bo dokončno rešilo judovski problem: Krstna voda!

Kri Zveličarjeva, ki so jo Judje klicali nase in na svoje otroke, naj bo tudi njim vir rešenja in življenja!

Ob odhodu iz Grčaric

Jutri mine teden, odkar sem se iz Grčaric preselil kot ekspozit v Veliki Gaber. Pestro je bilo življenje na Kočevskem, dve leti in pet mesecev. V narodnem oziru: seje „Slovenske straže na Kočevskem“, boji za pravice Slovencev zlasti v cerkvi, stiki z „Družbo sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani itd. Srce se mi je krčilo, ko sem dan za dnem opazoval slovensko kri, ki pa hoče biti nemška, stara in mlada, zavednim Slovincem pa preostane samo križev pot. O, kako potrebni so narodni delavci po kočevskem podeželju, duhovniki in učitelji! Predragi prijatelj, gospod Karel Škulj, čaka Te še ogromno delo, narodno delo na krščanski podlagi; hvala Ti za vso moralno in materialno pomoč pri mojem dosedanjem delu!

Pri vsem tem sem se pa trudil, da bi kot katoliški duhovnik vodil neumrljive duše k Bogu, nemške in slovenske. Naravno, da sem moral tudi Slovincem postreči v slovenskem jeziku, a nekateri zagrizeni Kočevarji tega niso mogli prenašati. „Gospod, držite z nami, boste imeli vsega dosti,“ tako mi je rekel neki Nemeč. Jaz pa sem skrbel da bi kot duhovnik držal z enimi in z dru-

K. Škulj:

Ob dvajsetletnici Jugoslavije!

Iz mojih spominov.

(Konec)

Takrat meni ni bilo lahko začeti kako večjo akcijo, zlasti ne kaj takega, kar bi merilo v politično stran. Avstrijskim oblastem sem se bil močno zameril kot odločen Krekovec, zaigral sem jim pa bil tudi nekaj takih, da bi me lahko stalo glavo. Ko je centralnim državam začelo primanjkovati živil, je oblast začela nastopati z ostrimi odredbami. Začelo se je z rekviriranjem žita, živine in poljskih pridelkov. Glavno vodstvo rekviriranja so imeli seveda Nemci v svojih rokah, pa so kaj spretno za podrobno delo pritegnili tudi domačine — Slovence. Za kočevski okraj je bil žitni nadzornik neki Pregl — tudi Nemeč. Njemu so bili podrejeni žitni in krompirni komesarji. Glavno pezo in odgovornost so nosili župani. Zato so bili župani ob vojnem času pri ljudeh zelo osovraženi. Marsikateremu je vprav rekviriranje za vselej vzelo župan-

sko glavo. Ob prvih pojavih takega ropanja sem se postavil v bran, češ „ljudje sami nimajo kaj jesti, pa jim še to malo hočete vzeti“. Za nekaj dni po tej moji izjavi sem že stal pred deželnim predsednikom Schwarzom, naj se zagovarjam. Obstal sem in državni pravdnik me je vzel v „svoje varstvo“! Ko je sila za hrano zaradi blokade še bolj pritiskala, je prišel sam nadzornik Pregl v Rakitnico in kratkoma zapečatil mline. Ljudje so bili obupani. Še to malo, kar jim je žitni komisar pustil, se ni moglo zmlati! Pregl se je menda nadejal, da ne bo šlo z mlino tako gladko. Zato si je bil privzel vojaško spremstvo, močno oborožene vojake iz ribniške posadke. Ljudje so jokali in mlinar je trepetaje hodil okrog cesarskega pečata. Videč to, si nisem vedel drugače pomagati, kakor da sem udaril po pečatu in mlin odprl. Mlinarju Kromarju sem naročil, naj melje na mojo odgovornost. Drugi dan je bil že Pregl v Rakitnici v spremstvu vojakov. Priznal sem svoj „zločin“, pa se Pregl le ni upal, izdati zapoved, da me primejo — preveč ljudi je bilo skupaj. Komisija je odšla v mlin, na kraj „zločina“, mnogoštevilne ženske pa so pritisnile

za njimi. Brihtne ženske so Pregla tako sukale, da so ga spravile na rob jeza, hoteč moža poriniti v vodo, a v zadnjem trenutku je le-ta odskočil na zapornico. Odrnil je celo nočno stražo mlina madžarskim vojakom, ki so se upijani in bolj pazili na ženske kakor na cesarski pečat. Lovili so pa le krepke zaušnice, in končno pred mlinom posmrčali. Radi mojega „zločina“ sem spet prišel v kremplje državnega pravdnika.

Teh nekaj dogodkov mi bodi dovoljeno — priče so še žive — da pokažem, kako so me upoštevale avstrijske oblasti s svojimi paragrafi. Zato mi je bilo vsako prosto gibanje še bolj pa sestajanje z ljudmi zelo težko. Pa je le šlo! Ker so prihajale vedno bolj zanesljive novice z bojišč in od Jugoslovanskega odbora, da velika antanta zmaga, sem zbral najzanesljivejše moze ribniške doline, da jih pripravim na bližajoči zlom. Po večini so ti možje že pomrli, le Jože Pucelj iz Dan še živi. Število ni bilo stalno. Zbirali smo se v Ribnici zvečer v temni skrivni sobi stare hiše g. Vovka, ki je stala na kraju sedanje trgovine g. Divjaka, na trgu nasproti župne cerkve. Četudi so

gimi. Kdor je pa preganjan in zapostavljen, za tega se je treba še bolj zavzeti; in tako so moje delo za zatiranje Slovence razumeli v tem smislu, kot so napisali v neki spomenici proti meni, da so namreč Nemci pri meni „manjvredni“.

Rečem pa odkrito, da sem se tudi od Nemcev težko ločil; saj jih je precej zmernih in do Slovencev vsaj pravičnih, če že ne dobrih. S takimi sem živel v lepem soglasju ter so mi bili v veliko pomoč, naj jim Bog povrne! Le škoda, da je takih Nemcev manj kot onih, ki za pravice Slovencev nimajo smisla. Danes imeti vsako udeležbo nemško pridigo, to je vendar zadosti, in to sem jaz Nemcem dal. Lahko rečem, da sem za obe narodnosti storil, kar je bilo v teh razmerah mogoče; ob moji preselitvi so me do Vel. Gabra spremili poleg koč. Slovence še trije koč. nemški fantje.

Resnica pa je, da slovenstvo na Kočevskem prodira, ker Nemci nimajo naraščaja, mladina njihova pa sili v Ameriko, toda to ni krivda nas Slovencev. — Ne bom tajil, da mi je nekako tesno pri srcu, ker sem zapustil Kočevsko, dasi popolnoma prostovoljno. Če je božja volja, se še kdaj vidimo. Z Bogom.

Jožef Rozman, ekspozit.

Op. ur. — Za g. prof. Plantaričem je zdaj odšel s Kočevskega še g. Rozman. In vendar je na tej trdi ledini tako bore malo delovnih razumnikov! Z g. Rozmanom je zazijala nova praznina, da človeku, ko ne bi imel trdne vere, omahnejo roke in klone

Prosv. društvo iz Kočevja s Slovenci-domačini v Grčaricah. Sredi med njimi ž. upr. g. Rozman.

glava v topi resignaciji. Tam, v naših središčih, pa... Bogu bodi potoženo! G. Rozman, Gospod naj Vam obilno povrne ves Vaš trud in ostanite nam zvesti! Kmalu se vrnite!

krošnjarjenjem so se Kočevjarji zelo opomogli. Ponemčevalna društva so to izrabila. In tako sta poglavitno raznarodovalno delo vršili Südmarka in pa Schulverein-ska šola. Kočevjarji so radi prispevali svoj del k podpori revnih slovenskih otrok v nemških šolah. Te ponemčevalnice so za šolarje poskrbele vse potrebno. Slovenski starši so bili s tem prosti bremen in dajatev za šolo. Iz tega vidimo, kako zelo se maščuje nevednost in nezavednost, često pa tudi lakomnost. — Tudi v vaškem občestvu je imel Nemec več veljave in pravic kakor pa Slovenec, ki je bil tudi gospodarsko odvisen od Nemca. Kot revnejši, je bil Slovenec tudi zapostavljen. Od svojega drugorodnega sodeželana ni mogel pričakovati nobene pomoči. Kočevar gospod — Slovenec njegov hlapec! Znan mi je Kočevar, ki je rekel: „K Slovincem gremo samo po hlapce ali pa izterjovat dolgove.“ Slovenec je bil prepohleven, preponižen, zlasti pa — kar je najhuje — nezaveden.

Take razmere po kočevskih vaseh so ponekod še dandanašnji. Slovenski živelj na slovenski zemlji je ogrožen. Nemci so gmotno dobro podprti. Krošnjarjenje jih sicer več ne redi, vendar pa še nikdo ni shujšal ob njem. Večina krošnjarjev ima trdne domačije. Kočevjarje pa podpirajo tudi svojci iz Amerike, kjer je zelo veliko kočevskih izseljencev. Na odmet jim pa tudi ni pomoč iz drugotnega zamejstva. Po cele zaboje knjig, molitvenikov, igrač prejemajo „zatirani bratje“, a da ne govorimo o drugih podporah.

V tako žalostnih razmerah raste sloven-

ski otrok še dandanašnji. Srečen tisti otrok, ki sliši v domači hiši milo slovensko govorico.

Poglejmo slovenskega otroka na cesti v družbi svojih sovrstnikov — Kočevjarjev, ako sploh sme v njihovo družbo. Otroci se pogovarjajo samo v kočevščini. Ako jih otrok razume, ostane v njihovi družbi; če pa jih ne razume, je slišati običajno psovko: „Marsch Krojnar!“ In v cerkvi kočevarske vasi? S prižnice ne sliši nobene slovenske besede. Slovenski kaplan ne sme raz leco povedati niti stavka v slovensščini ne očenaša izmoliti navzočim slovenskim vernikom. Ako bi si dovolil kaj takega, bi verni Kočevjarji cerkev zapustili, kar sem že sam videl. V Kočevju samem pri nemški maši komaj kaka petina ljudi odgovarja molitvam po nemško.

Začne se za otroka šolska doba. Obiskuje šolo na enorazredni manjšinski šoli. Učitelj-učiteljica nemške narodnosti, pouk v večini samo v nemškem jeziku. Ubogi šolar, sin slovenskih staršev, na narodni zemlji se moraš učiti v tujem jeziku! Kako bi bil srečen in vesel, ako bi se učil v jeziku, katerega te je učila tvoja mati. Tudi moliti moraš „Vater unser“. Nisi edini v razredu, imaš sotrpine. Osem let si trgal hlače po šolskih klopih in kaj si pridobil v šoli?

Slovenski šolar je odrasel šolskim klopi. Fant, dekle. Zapijmo po kranjsko eno na vasi pod vaško lipo. Ne smeš. Dobil boš po glavi in končno boš povzročil prepir ti. Tako je življenje Slovence, je bilo in je deloma še.

Po večini pa se govori po manj zavednih hišah samo po kočevarsko. Kar tako iz navade. Zakaj iz navade? Ker se po kočevarskih vaseh sliši samo kočevarska govorica. Kočevci brez razlike, čeprav znajo po slovensko, nočejo po „krojneriš“ govoriti. To je zanje sramotno. Če je ogovoril Slovenec Kočevjarja v slovenskem jeziku in ga je ta razumel, mu je odgovoril po kočevarsko ali pa sploh nič. V nemški gostilni ni dobil Slovenec kozarca vina, če ga je zahteval po slovensko, enako tudi v nemški trgovini.

Žalostno je, da otrok slovenske matere, očeta, ne zna materinega jezika, ne zna prositi kruha po slovensko. Doma, na cesti, v šoli, v družbi, pri delu, povsod samo kočevščina. Sramuje se svojih slovenskih tovarišev, tovarišic.

Žal, da je prišlo slovensko šolstvo tako daleč. Ne smemo pa misliti, da imajo na kočevskem ozemlju večino Kočevjarji. Ne. Samo primer leta 1890. je štela neka oddaljena občina 1250 Slovencev in 250 Nemcev, in še med temi je bilo nekaj Slovencev — nemčurjev, odvisnih od svojih delodajalcev. Do leta 1910. pa sta se ti dve številki zelo spremenili. V občini je bilo kar 760 Nemcev in samo 630 Slovencev. Polovico manj kot pred 20 leti. Da je število

Šolsko vprašanje na Kočevskem

Na Kočevskem imamo Slovence in v povslovenčeno nemškem narečju govoreče Kočevjarje. Za razlikovanje naj imenujemo slovenske domačine Kočevce, drugorodne sodeželane pa — Kočevjarje. Le-ti so se na naše ozemlje priselili pred nekako 600 leti. Ne bo držalo, da bi bili Kočevjarji že pred prihodom Slovencev na tem ozemlju. Že iz priimkov, kakor Majhen, Zamuda (sedaj Samide), Mulec (sedaj Melz), Muhič, Mihelič, pričajo, kdo je bil prvi naseljenec tukaj. Predvsem so pa krajevna imena, imena vasi, kakor Štalcarji, Stara cerkev, Mahovnik, Kočevska Reka, Borovec, Briga, Trava, Draga in druge, pristno slovenska. Priimki pa so se v teku let popačili in svoj značaj popolnoma izgubili. Slovenci kot prvi prebivalci na Kočevskem so bili pač redki, toda močni trdni kmetje, zavedni Slovenci, najbrž tudi neodvisni od graščakov, svobodniki. Vsi pa so danes ponemčenci. Vendar jim, kolikor je v njih v dolgih stoletjih avstrijskonemški vpliv izoblikoval nemškega duha, ne odrekamo pravice do omike v nemškem jeziku. Predniki so se pomešali med seboj. Dotok Slovencev na Kočevsko je še dandanašnji kaj neznan, če izvzamemo delavce, ki pa se le redkoma za stalno naselijo na Kočevskem. Kaj je torej toliko pripomoglo k ponemčenju? Največ krošnjarjenje po nemških mestih in nemštvo pospešujoča državna uprava. S

bili moške korajžni, pa avstrijski teror jim je pogum že toliko strl, da so kaj plašno in malodušno poslušali, ko sem jim govoril, kaj se bliža. Kolikor več je bilo sestankov, tem več je bilo korajže. Ko je bil primeren kader že dobljen, smo se že toliko opogumili, da smo sklicali širši sestanek, kamor smo bili povabili tudi glavne zanesljive politične nasprotnike. Z neverjetno lahkoto se je dalo že dopovedati potrebo skupnega organiziranega delovanja. Po nekaj sestankih smo že izvolili odbor, ki je glavno vodstvo „Narodnega sveta za kočevski okraj“ poveril meni, podpredsednik pa je bil pokojni dr. Sifer Anton, okrajni zdravnik v Ribnici, zaveden Slovenec in lahko dostopen za skupno delo. Organizirati pa smo hoteli tudi mladino, predvsem s front se vračajoče vojake — domačine, za katere smo ustanovili Narodno obrambo z načelnikom g. Antonom Burgarjem, sedanjim ravnateljem drž. gimnazije v Kočevju. Ves ta sestav je bil kaj zanimiv! Kot človek, ki nenadno pride iz ječe v svobodo, sam ne ve, kaj bi naredil, kam bi se obrnil, taki smo bili mi! Glavno vprašanje je bilo, kako odriniti z goriške fronte vračajoče se vojaške mno-

žice. Skrbela nas je prehrana, zlasti pa vsestranska varnost pred vojaškimi prehodi, ki so se imeli razvijati semkaj od Rakeka.

Organizirali smo Narodni svet tudi v Kočevju na seji pri Beljanu. Kot podpredsednik tega krajevnega Nar. sveta je bil g. dr. Iv. Sajovic. Enak krajevni Narodni svet se je ustanovil tudi v Velikih Laščah.

To so bile glavne priprave, ki so bile kolikor toliko še pravočasno vpeljane. Zunaj je šlo s stalno naglico, da sem 1. novembra 1918. bil kar iznenaden, ko je stopil v mojo sobo, tik preden sem odšel ob 10 maševati, načelnik Narodne obrambe, gosp. Burgar, in vodja vojaškega oddelka v Jendolu, nadporočnik g. inž. Štrancar z novico, da so fronte zlomljene in avstrijska armada premagana. Prišla sta, da mi izročita kot predsedniku Narodnega sveta posle okrajne oblasti. Še tisto popoldne smo imeli ogromen shod na Cenetovem dvorišču v Ribnici. Takrat množici govoriti in to množico gledati v prekipevačem navdušenju, tega ni mogoče opisati; bilo je to nepojmno doživetje, ki sem ga pozneje podoživljal še v Sodražici in v Dolenji vasi, potem pa še v Velikih Laščah. Oh kako srečen sem bil,

da sem pravočasno dal vzpodbudo za ustanovitev Narodnega sveta. Z vstopom v ta odbor, ki se je poslej svobodno razvijal in javno nastopal, mi je bilo javno delo za prehod v nove razmere znatno olajšano. Ljudstvo je bilo namreč silno oprezno proti avstrijakantom. Kot Krekovec pa sem užival polno ljudsko zaupanje. Tisti pa, ki so se bratili z avstrijsko soldatesko in avstrijskimi državnimi oblastniki, ki so trpinčili Slovence, niso imeli dostopa v Narodni svet in so najboljše storili, da so postali nevidni. Kar je prej bilo težko dopovedati ljudem, je bilo zdaj še težje držati ljudstvo v zakonitih in pravnih mejah. Vrnivši se vojaki so bili tako udarni, da smo bili drugi „civilisti“ često preglasovani! Spomnim se, ko sem prišel od seje, da me je čakalo več fantov s puškami, češ zdaj gremo žandarje zapri-segat! Še danes hranim kot dragocen dokument te zlate dobe osminko pole, na kater ime je takratni poverjenik vojske, dr. Lovro Pogačnik, pooblastil kot člana Narodnega sveta za Slovenijo za vodstvo in nadzorstvo vojaške in orožniške sile. Orožniki pa so bili tako kompromitirani, da sem jih pustil, saj so bili vsi preplašeni od

Slovencev tako padlo, sta pripomogli dve novoustanovljeni Schulvereinski šoli. Omenjam, da je ustanovil Schulverein na tuk. ozemlju kar 71 ponemčevalnih razredov za otroke slovenskih staršev. Sedanje nemške enorazrednice in nemške razrede na manjšinskih šolah so ustanovila raznarodovalna društva. Koliko slovenščine se nauče otroci v teh razredih — z malimi izjemami v mestu Kočevju — priča odgovor nemške učenke, hčere slovenskega očeta in matere. Na vprašanje učitelja mu je ta učenka odgovorila: „Ich verstehe nichts.“

Poglavje zase so duhovniki — veroučitelji. Ti so povečini — razen v mestu samem — nemške narodnosti. Da slovenski šoli niso naklonjeni, je razumljivo. Kakor po nekaterih župnijah, kjer je polovica ali pa še celo več Slovencev, ne slišijo otroci nobene slovenske besede, tako je tudi v šoli pri verouku, kljub temu, da je od tistih 71 razredov danes samo še 21 in je tudi v teh veliko otrok iz mešanih zakonov.

Prenehalo je na Kočevskem delovanje Schulvereina in Südmarke, prenehalo delovanje pozneje ustanovljenega Kulturbunda, toda zveza z zamejstvom še drži. Vodilni nemški ljudje jo utrjujejo, delajo vztrajno. Pri tem delu pa jim pridno pomagajo krošnjari.

Po pravici trdijo zavedni Slovenci na Kočevskem: Na svoji rodni zemlji smo, pa nismo njeni gospodarji. Zapostavljajo jih drugorodci. Otroci slovenske krvi se ponemčujejo, zatajujejo materin jezik. Zato zahtevamo slovenskih učiteljev, zavednih učiteljev, ki bodo vzgajali našo mladino v slovenskem duhu in ji vzbujali ljubezen do materinega jezika, ljubezen do naše lepe domovine.

B.

Obmejna resolucija

O priliki nameravanega manifestacijskega zborovanja v proslavo 20 letnice naše države so okrajna učiteljska društva Maribor-levi breg, Maribor-mesto, Dravograd in Sv. Lenart v Slov. goricah po predavanju g. učitelja Vanda Mirka o „Obmejnem šolstvu in z njim povezanih problemih“ sprejela od njega predlagano tole resolucijo:

1. Obmejno ljudstvo kliče po rešitvi iz gospodarske onemoglosti in socialne bede. Rešitev je možna le po načrtnih akcijah, s katerimi naj se našemu težko preizkušnemu ljudstvu nudi:

- a) Možnost rešitve zadolženih posestev, da se otmo pred prehajanjem v tuje roke.
- b) Možnost vnovčevanja njegovih pridelkov in izdelkov.
- c) Možnost odprave gospodarske odvisnosti od tujcev.
- č) Možnost izjemnih obmejnih davčnih olajšav javnih dajatev.
- d) Možnost zaposlitve in zaslužka s tukaj tako nujnimi deli, t. j. graditev poti, cest, mostov v prometno zaprtih in zapuščenih obmejnih

neprestanega izzivanja „Aufbiks žandarji“! Nastavili smo civilne straže.

Nekoč, ko sem se peljal iz Ribnice pozno v noči mimo Goriča vasi zadoni klic „Ber da!!!“ Jaz sem se nasmejati točni straži in molčal, pa zagledam puško pred seboj s pretnjo: „Bom streljal!“ Ko sem se pokazal, je bila straža pomirjena.

Medtem se je v Ljubljani že sestavila prva narodna vlada s predsednikom Josipom Pogačnikom! Naše fantje so hoteli puške, zato smo šli z avtom po nje! Ob tej priliki sem bil priča nepozabnega prizora. 17. polk se je vračal domov, naši najboljši fantje! Vlada jih je zbrala pred deželnim dvorcem, kjer je imela svoj sedež, in kjer je zdaj slovensko vsučilišče. Celokupna slovenska vlada se je zbrala na balkonu in dr. Tavčar je v imenu vlade govoril: „Dole, možje in fantje, ste se borili za tuja, lepo vas prosimo, vztrajajte še nekaj časa v vojašnicah, da boste služili svoji slovenski domovini!“

Poziv ni mnogo zalegel, preveč je bilo gneva v srcih vojakov zoper vse, kar je bilo vojaškega in silno domotožje po domačih je prevladalo nad domovinsko ljubeznijo. Zvečer so bili vsi vlaki prepolnjeni, še na

predelih, regulacija rek in potokov, drenažiranja močvirnih dolin.

e) Možnost zgraditve brezplačnih ali cenениh gospodarskih naprav, kakor vzornih gnojišč, gnojnih jam, hlevov, silosov, dalje brezplačne ali cenene dobave gospodarskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, semenskega blaga, sadik, plemenske živine ter gospodarskih orodij in potrebščin.

Duhovno berilo

Zopet je pred nami dete, v hlevu rojeno, v jasli položeno. Kdo je to dete? Sin božji je, pravi Bog. Hočete en sam dokaz?

Dokaz je ta: To dete, Jezus Kristus, je trinideset let po svojem rojstvu — vsi veste — umrlo sramotne smrti na križu, med dvema razbojnikoma, zaničevano in zasramovano od vsega ljudstva. A koj nato, glej, začne kakor magnet vleči nase srca vseh najboljših, najplemenitejših. Kaj se vam zdi? Trpe in umirajo apostoli — za koga? Za Jezusa Kristusa. Nepregledna množica mučencev gre s pesmijo na ustih v smrt — za koga? Za Jezusa Kristusa. Veleumi, ki bi s svojim duhom delali v svetu sijajne karijere, zapuščajo svet, da služijo v samoti — komu? Jezusu Kristusu. Junaki vere jemljejo slovo od staršev, bratov, sestra, od prijateljev, od domovine in hite v daljne kraje, med divja ljudstva — čemu? Oznanjat Jezusa Kristusa. Zorne device se odpovedujejo najdražjim vezem, se zapirajo v samostane, v bolnišnice, v sirotišnice, darovat svoje življenje — komu? Bližnjemu zavoljo Jezusa Kristusa. Po vsem svetu brezštevne duše prenašajo z vdanostjo in svetim veseljem križe in nadloge zemeljskih dni — pravi mučeniki življenja — zakaj? Iz ljubezni do Jezusa Kristusa. Skozi stoletja tako, skozi vsa stoletja... O, kdo je ta Jezus Kristus, da je tako ljubljen od milijonov, ki ga niso nikoli videli, nikoli poznali? Kdo je, da ni zanj prevelika nobena ljubezen, nobena žrtev pretežka? Zakaj niso ljubljene tako drugi veliki in slavni ljudje? Zakaj ne, ko jim vendar svet prireja triumfalne pogrebe, jim stavi na grobe veličastne spomenike; zakaj ne, ko so vendar neizbrisno zapisana v zgodovini njihova imena? Zato ne, predragi, ker so to samo ljudje, Jezus Kristus je pa več, Jezus Kristus pa je tisti Bog, ki je vseveden o sebi naprej napovedal: Jaz bom, ko bom povzdignjen z zemlje, vse pritegnil k sebi (Jan. 12, 33). Največji čudež Jezusov, je dejal Napoleon, ko je, preganjan na samotni otok, premišljeval minljivost vsega posvetnega, največji čudež Jezusov je vseobvladajoča ljubezen do njega. Ona nam njegovo božanstvo docela dokazuje.

Ta Jezus Kristus — Bog, predragi, nas kot novorojeno dete zopet vabi k sebi k jaslicam. O, pridite, molimo! Pridite, molimo in padimo na tla pred Gospodom, ki nas je ustvaril! Zakaj on je Gospod, naš Bog, in mi smo njegovo ljudstvo. Amen. Po dr. M. Opeki.

strehah vagonov so bili vojaki, pokalo je na vseh straneh, ker so mnogi vračajočih se vagonov imeli puške in strelivo s seboj. V vagonih so se odigravali težki prizori — mi civilisti smo se tiščali v kotu, ker takrat je imel veljavo le vojaški kroj — človek, ki je kaj prestal! Doma se je razpad fronte lepo urejeval, da ni bilo na naše kraje večjega navalala. Mladina se je uvrstila v Narodno obrambo, kjer si načelnik Burgar kaj posrečeno nastopal in malo s šalo malo zares se je vršilo vse brez najmanjše nezgode v ribniškem okolišu, enako pa tudi v velikolaškem okolišu, medtem ko je bilo v Kočevju in okolici dokaj drugače...

Končno naj še omenim prijetno nalogo, ki sem jo bolj slabo rešil! Vodja vojaškega oddelka v Jelendolu je imel sto volov in mi jih dal na razpolago. V svoji poštenosti sem odredil, naj se čreda zastraži in varuje, dokler ne dobimo odloka od vlade. Poverjenik za kmetijstvo, prelat Kalan, je bil odredil, da se izroči ta goved kot demobilizacijsko blago tozadevnemu odboru. Ukraden je bil samo en vol in razsekan v gozdu, ostalih 99 pa je šlo v Ljubljano in kdo ve kam! Še danes se kesam, da nisem dal vso čredo volov poklati in razdeliti vri-

f) Poučnih prireditev (tečajev, predavanj, knjižnic, izletov, radijev itd.)

g) Možnost brezplačne ozir. cenene zdravniške in živinozdravniške pomoči.

h) Pomoč pri združno urejenem nakupovanju potrebščin in enakem prodajanju svojih pridelkov zlasti mleka, sadja, vina in živine.

2. Izvesti je čim prej narodnostni kataster naših tujerodcev (Nemcev) ter enkrat za vselej ugotoviti njih tujerodno pripadnost, samo tam potem ugotovljenim tujerodcem priznati uživanje manjšinskih pravic in onergično onemogočiti raznarodovanje našega slovenskega življa in narodno dvolicarstvo.

3. Oblast opozarjamo na drznost javnega izzivalnega izraževanja nemštva naših Nemcev in renegatov z raznimi nošami, znaki, napisi in podobnimi izzivajočimi nastopi, med katere spada tudi v zadnjem času naraščajoča nemška govornica, celo pred uradi.

4. Obmejno šolstvo in učiteljstvo naj uživa prvo in glavno pažnjo in skrb vsega šolstva in učiteljstva v državi. V ta namen je osnovati pri kr. banski upravi in pri ministrstvu prosvete poseben oddelek za obmejno šolstvo ter voditi dosledno nacionalno-stvarno obmejnošolsko politiko. V istem smislu so potrebni istotam posebni obmejno-gospodarski in socialni oddelki.

5. Apeliramo na vse organizacije in činitelje k strnitvi narodnega dela vsaj v obmejnem ozemlju.

6. Vsi javni narodni delavci osredotočimo svoje delo v proučevanju strukture vseh naših obmejnih krajev v pogledu njihovih faktičnih gospodarskih, socialnih, prosvetnih in obče kulturnih prilik in potreb. Te tako proučene slike bodo naš najboljši krajevni in pokrajinski delovni kašipot, skupna slika bo pa tudi pokazala na potrebo rešitve najvitalnejših obmejnih vprašanj.

7. V vse naše obmejno delo hočemo načrtnost in enotnost, ekonomijo duševnih sil in gmotnih sredstev ter sploh načrtno delo doma in inozemstvu.

To resolucijo priobčuje obmejno učiteljstvo v znanje vse naše narodne javnosti, našim oblastnim in zasebnim ustanovam ter vsem odločilnim činiteljem v proučitev in izvršitev, pri kateri bo kot odslej stavilo na razpolago samega sebe v celoti.

Sprememba vlade

Da pride do spremembe, se je pričakovalo. Že pred volitvami so Nemci na Kočevskem širili govornice, češ da kakor Škulj ni smel kandidirati tudi dr. Korošec po volitvah zaradi svoje slovenske premočrtosti ne bo več minister. Odkod Nemeem ta dar prerokovanja? Po sedanjem stanju zemljepisne vede Jugoslavija menda še ni v Afriki, kjer se velike sile pulijo za kolonije. Slovenci smo strnili svoje vrste in jih moramo poslej še trdneje povezati. Nismo in ne bomo podlegali nikomur! Dr. Korošec je naš in mi smo njegovi, kakor je Kočevsko naše! Predsednik min. sveta in zunanji min. dr. M.

skajoči množici! Sicer sem moral odgovarjati tudi zaradi ukradenega vola, a prebivalstvo, ki je toliko trpelo v svetovni vojni, si je zaslužilo pojedino od 99 volov. Žal mi je!

Upravni posli so polagoma prešli v roke narodne vlade. Medtem pa so se že začele akcije za zedinjenje! Oh kako smo takrat hrepeneli po predsedniku Narodnega sveta za Slovenijo in predsedniku Narodnega veča v Zagrebu, a zločeste sile, ki so že takrat stopale iz ozadja s svojimi načrti, so dr. Korošca obdržale v Ženevi in Veroni! Kaka škoda!

*

To so moji spomini na zlato dobo, ko smo prešli iz 600 letnega hlapčevanja našega naroda tuji Avstriji v dobo prve slovenske narodne vlade po dolgih stoletjih, v dobo, ko je naš narod vsaj za trenutek našel samega sebe in bil sam svoj gospod! Ta doba je tako lepa, da jo vzporejam svojim otroškim letom, ki sem jih preživljal ob zlati materi in dobrem očetu. Vsako leto osorej obnavljam te spomine, zato so mi tako živi ob dvajsetletnici in ob tej svežosti bodo šli z menoj — v grob!

Stojadinović, prom. min. dr. Mehemed Spaho, pravosodni min. Milan Simonović, kmetijs. min. Svetozar Stanković, prosv. min. Bogoljub Kujundžić, min. za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, min. za gozdove in rudnike Dobrivoj Stošović, finan. min. dr. Dušan Letica, gradbeni min. dr. Miha Krek, min. brez listnice Vojislav Djordjević, min. brez listnice dr. Džafer Kulenović, min. vojske in mornarice, armij. general Milutin Nedić, min. za trgovino in industrijo inž. Nikola Kabašin, min. za telesno vzgojo naroda Ante Maštrović, min. pošte Panta Jovanović, notranji min. Milan Acimović, policijski upravnik mesta Belgrada, min. brez listn. Franc Snaj, ravnatelj Kmetijske posojilnice v Gornji Radgoni.

Poročajo

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu n. Ljubljano. Ne bi bilo prav, če se dijaki v času, ko klešejo svoj značaj in si pridobivajo znanje na prvi slovenski gimnaziji, ne bi zanimali za svoj narod.

Saj je vendar naš pravi in končni namen, da nekoč s svojim znanjem služimo domovini in narodu. Iz vseh delov Slovenije smo kljub velikim žrtvam prišli semkaj, da bomo izšli iz tega zavoda neustrašeni boritelji, pravi rodoljubi, prežeti z resnično domovinsko ljubeznijo, ki nam bo edini cilj — narodov blagor. Zavedamo se svoje odgovornosti in dela, ki smo ga dolžni narodu, dela, ki nas čaka, ko zapustimo prijetne zavodske zidove. Zato se pa tudi skrbno pripravljamo. Ni ga med nami, ki se ne bi na ta ali oni način uveljavljal z narodnim vprašanjem, posebno s tistim, v katerem naše ljudstvo najbolj boleha, kjer potrebuje največ pomoči in delovanja slovenskega izobraženca in to je brez dvoma vprašanje slovenskega Kočevskega.

Pri tebi, drago kočevsko ljudstvo, so naše misli med našim delom. Na dan, na dan kočevski slovenski človek! Prišel je čas, dolgo zaželeni čas, saj so ga že tvoji dedi prerokovali, ker so vedeli, da mora priti. Na obzorju vzhaja dan, ki bo zadostil za tvoje trpljenje. Glej na nas! Kakor rosne kapljice v jutranjem soncu se bleščimo in madeža ni na nas! Dvigamo glave! Pečat, ki ti ga je zadal tujec, hočemo izbrisati! Novo življenje je pred nami, zavedamo se svoje svete dolžnosti. Nisi samo, kočevsko ljudstvo, nisi pozabljeno, mi mladi sobratje — trpini smo ob tebi, mladina, ki nas ne užene noben vihar tujine. In kdor ima neustrašen mladi rod, temu je obstanek naroda zagotovljen. Vedi, ljudstvo kočevsko, da je mladina z vsem ognjem ob tebi! S povešenimi glavami in z bridkostjo v srcu smo poslušali tvoje upravičene tožbe. Poslej tega ponižanja ne bomo trpeli več! Veselimo se in pozdravljamo, da se je pojavil tako zaželeni „Kočevski Slovenec“. Mentor nam je, vodnik, saj v njem črpamo vse potrebno, spoznavamo resnično ogledalo slovenskega Kočevja in njegove okolice. Zelimo vsi zlasti dijaki, da si „Kočevski Slovenec“ osvoji dušo vsakega slovenskega katoliškega dijaka!

Kozina Mirko.

Mozelj. Pošiljam Vam, g. urednik, naslednje vrstice v vezani besedi, posvečene „Koč. Slovenec“ in Mozlju: „Kočevski Slovenec“, Oj buditelj naš! Čas je dragocen, Ene naloga je tvoja Vse pokličij ven! Svet naj sliši tvoje klice, Kaj zahtevaš ti, In pokaži, da krivica Se nam vsem godi. Ljubiš vsakega posebej, O tem več dvoma ni! Vse Slovence bi rad združil Ene smo krvi! Naš najboljši si prijatelj, Edini, ki hitiš Celu v skromne gorske kočje In tam ljudi budiš! Mozelj prijazna je vasica Oporišče za ta kraj, Zelo vabljiva tovarišica, Ene prvih do sedaj Ljudje smo narodno zavedni, Janičarjev Bog ne daj! Op. ur. — Po neljubem naključju se v zadnji številki, v poročilu o ustanovitvi Prosv. društva v Mozlju, med drugimi navedenimi ni omenil tudi prelep in silno ganljiv govor o domovinski ljubezni, ki ga je govoril g. prof. dr. P. Eržen iz Kočevja, kar s tem popravljamo.

Grčarice. Nevzdržne razmere se silijo, da se lotim peresa in po našem glasilu sporočim javnosti, kakšno je tu naše narodno življenje. Spominjam se dijaških let v Novem mestu za časa svetovne vojne. Novo mesto je bilo vedno narodno-zavedno, a bilo je tudi silno

razvito nemškutarstvo, zlasti ni bila šala biti zaveden Slovenec med vojno. Narodna zavest je bila na višku za časa majniške deklaracije. Novo mesto je polnilo vlake za narodne tabore na Rakovnik, Št. Janž in Metliko. Mi smo nosili lipova peresa, nekaj Nemcev pa hrastova in večkrat je bil boj hud. Kljub vsemu avstrijskemu pritisku pa je bilo javno mnenje vedno bolj slovensko, Nemci so se morali kar poskriti. Poglejmo pa narodne razmere po 20 letih Jugoslavije na Kočevskem! Poglejmo v Grčarice! Nemci so, kar se tiče župnije, v večini samo v Grčaricah in Grčarskih Ravnah, na Glažuti in v Jelendolu so Slovenci. Če natančno seštejemo vse Slovence (tudi tiste, ki to nočejo biti), jih je v vsej župniji 183, Nemcev pa samo 176. In vendar je javno mnenje na sedežu župnije izključno nemško, ustrahujoče nemško. Glažuta, dve uri oddaljena od Grčaric, spada pravtako k župniji kakor Grčarice same. Saj mora ob kakšnih popravah cerkve tudi ona plačati njej pripadajoče stroške. Ban savske banovine, dr. Ružič, je tam ustanovil slovensko šolo, delavstvo pa dela na žagi kneza K. Auerperga ter je gori razmeroma prijetno življenje, nihče ni tam preganjan zaradi slovenske narodnosti, dasi Kočevjarji prištevajo tudi Glažuto k „nemški zemlji“. Enkrat mesečno je tamkaj služba božja, seveda slovenska. Ob kakih posebnih praznikih pridejo Glažutarji tudi v župno cerkev, a kočevski otroci slovenske otroke takrat vedno preganjajo, mečejo vanje kamenje, jih zmerjajo, tako da se otroci z Glažute vedno boje priti k fari. Tudi letos so prišli o Vseh svetih Glažutarji v Grčarice k sv. maši in na pokopališče, kjer čakajo vstajenja njihovi dragi. Že to ni bilo kočevskim otrokom prav, ker so ti slovenski otroci po nemški pridigi lepo po slovensko molili očenaš. Neko deklico so suvali pri izhodu iz cerkve med splošnim drenjem. Popoldne so na pokopališču kočevski otroci slovenskim z Glažute kar iz rok trgali svečke, ki so jih nameravali prižgati na grobovih. Po opravi pa so jih po Grčaricah suvali, neki deček je metal vanje kamenje in so jih sploh preganjali, da niso bili varni razen pri starših. Kadar pridejo otroci z Glažute v spremstvu starejših v Grčarice, se v vasi vedno stisnejo k njim iz strahu pred napadom nekaterih nemških otrok. Kdor tega ne verjame, naj se potrudijo na Glažuto, pa naj vpraša vsakega otroka posebej, kako se mu godi, kadar pride v Grčarice, povedali bodo še bolj natančno. Na Vseh svetih zvečer sta se molila, kakor navadno, veseli in žalostni del rožnega venca po nemško, častitljivi del pa po slovensko. Kakor hitro se je začela slovenska molitev, so Nemci in ponemčenci vstali ter se odstranili iz cerkve, dasi bi jim nič ne škodilo, če bi ostali še v cerkvi. Zavedne Slovence in Slovence pa so ostali lepo v cerkvi, da smo do konca izmolili sv. rožni venec. Bilo nas je letos razmeroma precej. Vendar se je letos za nekatere Nemce zgodilo nekaj nezasišanega, skoraj bi se bile Grčarice podrle, v nevarnosti je bila vsa nemška stvar v Grčaricah; vprašate, kaj je neki bilo? Dva slovenska hlapca sta se drznila biti pri slovenskem rožnem vencu v cerkvi in z nami do konca po slovensko moliti! To se je nekemu (točno znanemu) Kočevjarju zdelo le preveč ter je enega teh hlapcev vprašal: „Kdo je pa tebe nagovarjal, da pojdi v cerkev molit po slovensko, itd.“ Slovenski hlapec mu seveda ni ostal dolžan odgovora. Gospodarja teh hlapcev sta jima pustila svobodo, drugi ne. Nam je točno znano, v kateri hiši se skoraj vsak večer zbira nemško omizje, kamor morda prihajajo tudi nekateri „Slovenci“. Večer za večerom, sestanek za sestankom; kaj se tam govori in sklepa, če je to dobro tudi za otroke, to je seveda drugo vprašanje, dvomimo pa, če se tam pogovarjajo, kako bodo znanprej do zavednih Slovencev strpljivi ali celo dobri. Cilj vsega nemškega pritiska pa je, kolikor mogoče ogreniti zavednim Slovincem bivanje tu, ali pa jih sčasoma tako utruditi, da se podajo in pokočevarijo, in reči je treba, da žanjejo sijajne uspehe in jih še bodo, če bomo mi tako zaščiteni kakor dozdaj. Pomagajte tukajšnjim Slovincem gospodarsko, če ne bo neizogibna narodna smrt. Pritisk nemštva je hujši kakor le kdaj! Treba pa je tudi priznati, da je tu nekaj Nemcev in ponemčencev, ki niso zlohotni do Slovencev, jim puste svobodo in bi jim še pomagali, a ti so v manjšini. Če se kdo teh prijaznih Nemcev predrzne preganjane Slo-

vence zagovarjati, je bojkotiran ter ima samo izgubo. Bog se nas usmili! Brali smo, da hoče glasilo kočevskih Nemcev marsikake dogodke zoper Slovence omiliti ali sploh vzbuditi dvom o njih resničnosti. To ni prav. Tudi za ta dopis prevzema dopisnik polno odgovornost, da je vse resnica, kar je tu pisano. Naj velja tudi za nas gasilski klic „Na pomoč!“

Komolec. Tudi mi hribovci smo se odločili, da se oglasimo v „Kočevskem Slovincu“, ki ga vsakokrat nestrpno pričakujemo. Saj je to edini časopis, ki je nam v pomoč med tuje-rodci. Zato ga tako radi beremo. In ker je to naš list, bo prav, da se v njem čuje tudi glas našega kraja. Po tem našem glasniku naj svet zve, da smo tudi na Kočevskem Slovenci in morda še bolj narodno trdni, kakor drugod. Vprav po časopisju in tisku je kočevsko nemštvo sebe razvpilo, češ da so Kočevjarji tu gospodarji, mi Slovenci pa njihovi sužnji, dokler nismo imeli svojega lista. Jugoslavija je naš dom in slovenščina v njem državni jezik; ne bodo nas več ustrahovali Nemci! Ta dom pa je tudi dovolj prostoren, da poleg poldruga milijona Slovencev lahko mirno živi tudi nekaj sto Kočevjarjev. Mi namreč nismo maščevalni in zagrizeni, kakor so zagrizeni in maščevalni Kočevjarji. Nikoli ne bomo pozabili, kaj so počenjali Kočevjarji s Slovenci za časa Avstro-Ogrske, zlasti med vojsko. Takrat smo jim bili: srbske svinje, vindiški psi! Mi jih ne pitamo s psokami, jih ne izživamo in jih pustimo poleg sebe, da žive — če hočejo — v miru. Toda miru ne marajo in še iščejo janičarjev med nami, kakor za njega dni. Kako lepa zastopnost bi bila med Slovenci in Kočevjarji, ko bi le-tem ne bile glave nabuhle s — praznimi upi. Celu nam Slovincem prikazujejo Kočevjarji obljubljeni deželo, po kateri se cedita „med in mleko“ in predejo niti za prazen konec. Naj se več ne zgodi, da bi zaradi njih morali menjati svojega preizkušnega poslanca. Zakaj mi smo tisti, ki bomo branili naše meje do zadnje kaplje krvi! Bog živi kočevske Slovence! Naj živi kraljevina Jugoslavija!

Prevalje. Kakor sem že v zadnjem svojem dopisu omenil, tudi danes poudarjam, naj se vsi Slovenski stražarji zavzemo z vso vneto, da „Kočevskemu Slovincu“ pridobimo kar največ naročnikov iz narodno ogroženih krajev Slovenije in s tem ta list dejansko vpeljejo, da postane splošno katoliško narodno-obrambno glasilo.

Teško je delo na področju narodne obrambe. Nemci in ponemčenci store vse, da vse tiste okrog njih, ki še slovensko čutijo, gospodarsko priklenejo nase in jih postopno pretopijo v svoje odpadniško orodje. Najprej vlivajo Slovincem v dušo atrup narodne in verske mlačnosti, nato jih uče misliti in delati po nemško. Pri nas na Koroškem, v „hudem kotu“ — v Mežiški dolini je narodno-obrambno delo izredno težko. Na zunaj nikdo ne kaže, da je slovenski janičar. Izprsujejo se celo z znaki neke znane organizacije, so dobrodušni in se cede od samega slovenskega rodoljubja, v srcu pa nosijo mržnjo in sovraštvo proti državi in njegovemu narodu — Slovincem. Pa privandrago breknaje od hiše do hiše in agitirajo po slovenski koroški zemlji — po Mežiški dolini — in se sporazumevajo s pogledi, da se staknejo glave in snujejo načrte, kako pripraviti teren, pridobiti mlačneže, da bo, ko pride ura in povelje s severa, vse na svojih mestih za — udar. Križev pot imate kočevski Slovenci, pri nas, slovenskih Korošcih, pa nas že razpenjajo. Kar je še najhujše, je malodušnost, ki jo moramo predvsem povsod krepko pobijati. Veliko moč je dala Koroška — mož voditelj, vzgojitelj in buditelj — so še sedaj — ali, žal, čedalje bolj redki. Mnogi verjamejo le tistemu, ki je nas Slovence že od nekdanj zatiral. Na obljube in skrivne dunajske darove marsikdo nasede. Tako se love mlačneži, dokler ne dobe na čelo pečat — nemštva! Kje je potem kultura naša, kje so naši voditelji, ki so delali gaz in trebili izpod nog tujo navlako? Kaj bi rekel danes Einspiller, Majer, Slomšek in drugi, ki bi videli, v kakšnem položaju je danes slovenstvo, zlasti tu v obmejnih krajih? Ali bi ne udarili po nas vseh, da bi odletel ves plevel, ki je med nami, in da bi le čisto in zdravo prečiščeno zrno ostalo?

Ali res ni danes med nami nobenega, ki bi imel pogum in bi mu tudi uspelo, pognati iz slovenske zemlje vse, kar ne čuti z nami v ogroženih krajih? Pozivamo oblast, da z vso silo, kolikor je mogoče v okviru zakona stopi

na prste vsem, ki z besedo ali dejanjem širijo pri nas tujčevo misel. Zlasti pa izdatno podpirajte narodno obrambna društva in tisk v narodno ogroženih krajih! Ali bomo Slovenci dopustili, da se bo po naši krivdi bohotno razpasla tajska propaganda? Ali kaj mislite na posledke malomarnosti naših središč? Ali nismo že do grla siti tajskega jarma, ki je nas Slovence sto in stoletja tlačil, zatiral slovensko besedo? To je naloga vseh zavernih Slovencev. Narodno-obrambno društvo Slovenska straža se svojih nalog zaveda, toda dotok sredstev čedalje bolj usiha.

Dragi prijatelji — kočevski Slovenci! Napisali smo vam nekaj vrstic, da boste vedeli, da je tudi Koroška ogrožena enako kakor Kočevska — po tajnih agitatorjih!

Eno vam pa želimo: Budite vztrajni, ne omahujte in smo trdno prepričani, da bo nastopil čas, ko bo zadnji nemčur izginil iz Kočevske in iz drugih krajev slovenske zemlje — pa tudi iz Koroške! Bog in narod! Dretnik Albin, tajnik Slov. straže, Prevalje.

Novice

Udeležba pri volitvah v kočevskem okraju je izredno poučna. Povprečje znaša 70,46%, kar pomeni, da naš okraj ni med zadnjimi. Nadpovprečno udeležbo so dali čisto slovenski kraji razen Ribnice in Loškega potoka. O Ribnici bodo domačini najbolj poučeni, kako in kaj je s to stvarjo. Za Loški potok je znano, da mnogih volilcev ni doma. Že v naprej pa je bilo jasno, da Nemci in ponemčenci na kmetih po večini ne bodo sledili navodilom „Städtlerjev“. V odstotkih izražena je bila udeležba na posameznih voliščih tale: Vel. Lašče 92,5, Žlebič 89,3, Štruge 89,3, Podgorica (Videm-Dobrepolje) 82, Sv. Gregor 80,5, Dolenja vas 80,35, Gora 79, Sodražica 73,5, Kočevje mesto 73,45, Rob 72, Turjak 71,7, Šalka vas 68,66, Ribnica 67,7, Borovec 65,3, Livold 65,2, Loški potok 64,7, Stara cerkev 64, Knežja lipa 63, Morava 62,1, Stari log 61,4, Fara-Vas 60,27, Koč. Reka 59,7, Koprivnik 58,8, Mozelj 56,5, Banjaloka 56, Kleč 46. Glede na ta izid se bodo v prihodnjih volitvah nemški glasovi lahko pustili popolnoma v nemar.

Železnica Sevnica—Tržišče je bila 8. t. m. izročena prometu. Njen pomen je zlasti v tem, ker bo zblížala severno Slovenijo z morjem. Stara je zahteva Slovenije, da se sedanja železniška proga Ljubljana—Kočevje utrdi in nsposobi za brzovozni promet, ki naj bi s podaljškom Kočevje—Vrbovsko pripravil res najboljšo zvezo središča Slovenije s pristaniščem na Sušaku. Ta proga je bila z Blairovim posojilom že zakonjena, denar pa so „jugoslovenski gospodarstveniki“ porabili v druge namene. Poleg proge Kočevje—Vrbovsko je v znanem Klodič—Hrovat—Kavčičevem projektu tudi proga Črnomelj—Vrbovsko. Ta projekt se je začel torej že izvrševati. Zdej je na tem, da Kočevje stori svoje, da zainteresira središče Slovenije za prepotrebno zvezo Kočevje—Vrbovsko. „Koč. Slovenec“ bo po novem letu svoje skromne stolpce posvetil kar največ propagandi za to progo.

Božičnico je priredilo upraviteljstvo Marijinega doma v svoji dvorani v nedeljo popoldne, ki je kar lepo uspela. Otroci so nam pričarali na oder prelepo božično legendo, kako je angelček Zlatko moral na zemljo, prišel med palčke, rešil spokornico in se z njo in z Jezuščkom vrnil v nebesa. Schiffrejeva Pipi je kar lepo zadela svojega „angelčka“. Kako srčkan je bil Baučarjev „Jezušček“, prav ljubek je bil Novakov Hermanček, ko je najmanjši

med majhnimi korakal po odru! In koliko je bilo na odru tega liliputanskega ljudstva! Vse, vse bi rad omenil in vsakega posebej — ker so vsi zaslužili pohvalo! Jezušček jim bo vse bogato nagradil, zlasti še ker so s svojo igrico pripomogli k obdaritvi njihovih vrstnikov in vrstnic po velikodušnih dobrotnikih. Č. s. prednica se je vsem dobrotnikom prav toplo zahvalila, nato pa so romali zavoji v roke srečnim naslovljenecem in naslovljenkam z mize poleg velikega, bogato s sladkostmi obloženega in z lučkami razsvetljenega dreveščka, ki je segal do stropa in v vsa ta majhna, drobna srčka. V imenu vseh teh srečnih drobljancev naj dobri Jezušček, prijatelj otrok, obilno povrne ves trud in dobroto tudi č. sestram in vsem njihovim dobrotnikom;

Slovenska Straža na Kočevskem prosi, da bi kak obrtnik vzel v izučbo 16 letnega krepkega slovenskega fanta Miheliča Franca iz kočevske vasi. Oče se je smrtno ponesrečal, žena se preživlja kot služkinja, deček prosi za izučbo v obrt — veseli ga mizarstvo, krojaštvo ali karkoli!

Glavni volilni odbor je izvršil dodelitev volilnih mandatov. JRZ skupaj z dr. Hodžerom in dr. Djordjevičem je dobila po uradnem poročilu 1,686.519 glasov, t. j. 54,48% in ji na temelju volilnega zakona pripadajo 303 poslanci in mandat za dr. Stojadinoviča. Združena opozicija je dobila 1,336.823 glasov, t. j. 44,59% ter ji pripada 67 poslancev in mandat za dr. Mačka. Po dva mandata imata dr. Korošec in predsednik državne zbornice Čirič. V državno zbornico pridejo po večini novi ljudje, medtem ko so ostali zunaj nje dolgoletne politične osebnosti, mnogi bivši ministri in predsedniki vlad.

Volitve v kočevskem okraju so potekle v popolnem redu in miru.

Angleški ministrski predsednik Chamberlain je prišel v nemških krogih v hudo zamero, ker je izjavil, da odklanja totalitarni sistem vladavine, češ da ni mogoče govoriti o državni volji, če pomenjajo državo le tisti, ki jo trenutno obvladujejo. Vendar pa zaradi tega ne gre odklanjati državo, ker zgodovina uči, da oblike vladanja niso stalne. Sprememba v tej ali oni obliki je neizogibna, in do te spremembe lahko pride postopno, ali pa izbruhne iznenada. Glede na tako mnenje predsednika angleške vlade se nemški poslanik in zastopniki nemškega tiska v Londonu niso udeležili banketa v čast tujim časnikarjem.

Slovenci v Belgradu, ki jih je več deset-tisoč, imajo izredno težko stališče. Otroci morajo hoditi v srbske šole in tisti, ki nimajo narodnozavernih staršev, se kmalu popolnoma posrbijo. Slovenska društva so si naredila nelahko nalogo, da otroke poučujejo ne le v slovenskem jeziku, marveč tudi v slovenskem duhu s tem, da jih seznanijo z našo kulturno zgodovino in leposlovjem. Nismo torej samo mi, kočevski Slovenci, ki se moramo boriti za svojo slovensko bodočnost svojega naroda.

Spominski zbornik Slovenije bo za dvajsetletnico kraljevine Jugoslavije izšel pod pokroviteljstvom g. bana in v uredništvu naših prvih kulturnih delavcev. Kujiga bo obsegala okrog 350 strani in bo stala v prednaročbi 120 din. Naročila sprejema založba „Jubilej“, Ljubljana, Bleiweisova 10. Priporočamo!

Slovaška rabi kapital, ne pa kapitalistov; hoče biti socialna, toda ne socialistična, ljudje bodo dobili delo, ne pa miloščine. — Tako je izjavil predsednik slovaške vlade, dr. Tiso, na manifestacijskem zborovanju v Prievdizi.

Oglašajte v „Kočevskem Slovencu“

Bolje bi bilo, da smo Čehe pustili v miru, ker smo z okupacijo Tešlina naščuvali proti sebi trdega češkega človeka, ki je dober prijatelj, toda strašen sovražnik. Naša država bo stežka obdržala kraje, kjer je tri četrtine prebivalstva proti njej. — Tako je govoril — po „Lidovych Listych“ — prof. K. Biela na predavanju „Poljska na razpotju“ v Bielskem. Kakor se vidi, se Poljakom pamet že soli; le predraga je ta sol...

Gospodarske vesti

Gospodinjki tečaj v Mozlju. Oprostite, da se tudi jaz oglašim v našem „Koč. Slovencu“ in opišem naš gospodinjki tečaj. Zaključili smo ga že 7. t. m. Kolikor bolj se je ta dan približeval, tem huje nam je bilo pri sre. Kljub temu, da smo čas pouka dobro porabile, nam je kar žal, da je tečaj tako hitro minil. Dva dni smo pospravljale in zamotavale in tretji dan je prišel avto. Dokler so fantje in možje nakladali, nam je naša gospa voditeljica razdelila spričevala. Bile smo kakor otroci okrog svoje matere. Z lepim nagovorom nas je bodrila, da se zvesto držimo njenih naukov. Komaj smo se premagovale, da nismo bruhnile v glasen jok, tako milo in boleče nam je bilo slovo. Ko smo si podajale roke, pa nismo več mogle zadrževati solz ne me učenke ne gospa voditeljica ne gospodična učiteljica. Le s težavo sta se nam iztrgale in sedle v avto, me pa smo jima klicale „živijo“ in mahale v slovo, dokler ni avto izginil za ovinkom. Me smo ostale žalostne in potrte, kakor ovčice brez pastirja. — Veliko smo pridobile v gospodinjkih zadevah s tem tečajem, toda še vse več pa s tem, da smo se tako domače počutile in svojo narodno in domovinsko ljubezen tako okrepile. Najlepša zahvala vsem, ki so pripomogli, da se je tečaj vršil, zlasti pa gospej voditeljici in gospodični učiteljici. — Učenka gospodinjkega tečaja R. L.

Dražba vseh vrst krzna divjadi v Ljubljani bo 23. januarja 1939. Pošiljke na „Divja koža“, Ljubljana Velesojem.

Ljubljanski velesojem bomo tudi v l. 1939. imeli dvakrat. Spomladanski bo od 3. do 12. junija, jesenski pa od 2. do 11. septembra. Na spomladanskem velesojem bodo sodelovale vse važne panoge obrta in industrije, jesenskemu pa bo priključenih več posebnih gospodarskih in kulturnih razstav.

Razglas

Podpisani LOVŠIN ANTON, javni notar v Kočevju, s tem razglasam, da bom vršil vsled odločbe apelacijskega sodišča v Ljubljani z dne 11. marca 1938, Su. 843/13/34-9 do preklica svoje službene pose v kočevskem sodnem območju zunaj svojega sedeža in sicer v občini Stari log vsakega prvega v mesecu, v občini Koprivnik vsakega drugega v mesecu, v občini Kočevska reka vsakega tretjega v mesecu in v občini Fara vsakega četrtega v mesecu. Če padejo ti dnevi na nedeljo ali praznik (verski ali državni), se vrši uradni dan takoj naslednjega dne. Uradno poslovanje se vrši ob 2. uri popoldne dalje. Z ozirom na državne in verske praznike bom opravljal svoje službene pose v letu 1939 v občinah sledeče:

1. V Starem logu 2. januarja, 1. februarja, 1. marca, 1. aprila, 1. maja, 1. junija, 1. julija, 1. avgusta, 1. septembra, 2. oktobra, 2. novembra, 2. decembra.
2. V Koprivniku 3. januarja, 3. februarja, 2. marca, 3. aprila, 2. maja, 2. junija, 3. julija, 2. avgusta, 2. septembra, 3. oktobra, 3. novembra, 4. decembra.
3. V Kočevski reki 4. januarja, 4. februarja, 3. marca, 4. aprila, 3. maja, 3. junija, 4. julija, 3. avgusta, 4. septembra, 4. oktobra, 4. novembra, 5. decembra.
4. V Fari 5. januarja, 6. februarja, 4. marca, 5. aprila, 4. maja, 5. junija, 6. julija, 4. avgusta, 5. septembra, 5. oktobra, 6. novembra, 6. decembra.

V Kočevju dne 20. decembra 1938.

Lovšin Anton

javni notar v Kočevju (v novi hiši g. Cetinski).

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najbolje,
daje posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Zveza lesnih domaćih obrti

r. z. z. o. z.

trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno
vse vrste lesnih izdelkov za go-
spodarstvo in gospodinjstvo kot
tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.
Cene zmerne in solidne.